

Forfatteri, forfatterskab, forfatterskabsstudiet

Da John Chr. Jørgensen for 25 år siden udgav sin bog om »At læse forfatterskab« gjorde han rede for, hvordan forfatterskabsstudiet gik i forfald da biografismen blev det privilegerede argument. Og siden har teoretikere så sørget for, at forfatteren døde med. Men i sidste instans er det netop de to runder eksekvering, der har fået forfatterskabsstudiet til at genopstå med ny og kritisk energi i de gamle registre, inkl. det biografiske. Så forskellige forskere som Per Stounbjerg, Søren Baggesen og Atle Kittang har i artikler revitaliseret det biografiske argument som et både metodisk og praktisk, men netop provisorisk gældende argument i det monografiske forfatterskabsstudium.

Med henvisning til studierne af de helt unge forfatterskaber i »Danske digtere« kan man sige: selv det mest værkorganiserede, formalistiske forfatterskabsportræt indbefatter et biografistisk moment, om end nok så skjult. Sagen er blot: Hvis helheden er forfatterskabet og biografien delen, jamen så er studiet af helheden ikke et mål for delstudiet, men et middel blandt flere til at studere forfatterskabets enkelte dele, herunder det (selv)biografiske delområde — og ikke som i ét hele forfatterskab og forfatter

Forfatteren er ikke død, det biografiske studium af ham heller ikke. Men studiet af forfatterskabet lever som aldrig før. Det sker på bl.a. på den betingelse at det biografiske argument intet andet -- ontologisk, epistemologisk -- bærer end sig selv. Og bærer det andet, så er det ofte noget der sætter forskelle, ikke lighed. Og *som sådan* kan det gøres gældende i forståelsen af forfatterskabet. Det interpersonelle og det intertekstuelle er en af de nye nøgler, vi kan åbne skabet med.

At det så er en sådan nøgle, en del forfattere selv åbner skabsdøren med indefra -- det er en anden historie. En historie, hvis bevidst åbnende spørgsmål *ikke* er: »Hvem bestemmer over livet?«, som Marianne Egelands nye, store bog om biografien hedder.

Derved gives læseren mulighed for at erfare det moderne paradoks, som både den selvbiografiske og biografiske forfatter gennemlever: jo tættere på, jo større afstand.

Hvor stiller man det helt unge og samtidige forfatterskab? Et skab, der knapt er blevet et skab endnu. Der findes dem, der helst undgår den samtidige litteratur, fordi den endnu ikke er samlet og ordnet i et forfatterskab, en litteraturhistorisk afgrænsning o.l. Hvad værre er når de insisterer på at forfatterskabet må have et omfang og en bestemt -- ikke nødvendigvis biografisk -- form for udvikling, der har nået et højdepunkt, hvorfra det kan overskues og dets samlende bevægelse og hele ånd tages i sigte. Thorkild Bjørnvig gav engang det ultimative modsvar på den snak: »Fikseres Beskrivelsen af Værk og Person saaledes til Slutpunkter og opnaaede Resultater, da er det ikke sært, at der (...) kommer en saa rolig, myndig og sindsligevægtig Skikkelse ud af det.«

Gammel mands tale har ikke nødvendigvis noget med alder at gøre. For det er også unge forskere, der ikke synes de har den distance til tiden og dens litteratur, der skal til for at anskue den. Hvad så når de er blevet gamle; vender de så argumentet om: så vil de ikke røre ved den samtidige litteratur, fordi de nu selv er kommet på alderens afstand af den?

Omvendt kan den bramfrie kritiker jo være så meget på højde med sin egen tids litteratur, at han ikke kan se resten af litteraturens landskab for bare tåge. Det opløser unge forfatterskaber i temperamenter eller tidstendenser, som de passer ind i eller ej. De unge forfatterskaber har ikke altid meget at gøre som forfatterskaber med selvstændige, f.eks. historiske rum, i den dagsaktuelle kritik. Kun få kritikere -- som en Lars Bukdahl -- insisterer på, at følge det enkelte forfatterskab fra bog til bog og vurdere det også efter den skala.

[luk]